07/05/2020

“...καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ἐπέστης... ἡ τῶν πάντων χαρά...”

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Μητροπόλεις Οικουμενικού Θρόνου

Μητροπολίτου Αυστρίας Υπερτίμου και Εξάρχου Ουγγαρίας και Μεσευρώπης κ. Αρσενίου

“Οὔσης ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν ”.[1]

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑορτάζεται ὡς ἡ κορωνίδα τῶν ἑορτῶν τῆς Ἐκκλησίας μας. Χωρὶς ἐκείνη δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει ἄλλη ἑορτή, διότι δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει ἡ πίστη μας χωρὶς ἀποδοχὴ καὶ βίωση τῆς ἐκ νεκρῶν ἐγέρσεως τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ὡς ἱστορικοῦ καὶ σωτηρίου γεγονότος. Ὡς ἀληθινὸ καὶ ζωντανὸ συμβὰν βιώνεται μέσα στὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας. Χωρὶς τὴν Ἀνάσταση τὰ πάντα εἶναι ψευδῆ.

Ἡ μία τῶν Σαββάτων ἦταν ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος κατὰ τὴν ὁποία ἔγινε ἡ Ἀνάσταση, δηλαδὴ ἡ Κυριακή. Ἀργὰ τὸ βράδυ ὁ Χριστὸς εἰσῆλθε στὴν οἰκία ὅπου βρίσκονταν ὅλοι μαζὶ οἱ μαθητές Του, καθὼς ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους ποὺ τοὺς

κατεδίωκαν. Γιατὶ λοιπὸν ὁ Κύριος ἐμφανίσθηκε ἀργὰ τὸ βράδυ, πέρασε μέσα ἀπὸ τὶς κλειστὲς θύρες καὶ στάθηκε στὸ μέσον; Καὶ τέλος γιατὶ εἶπε: Εἰρήνη ὑμῖν; Ὁ Χριστὸς εἰσῆλθε ὅταν βράδιασε γιὰ νὰ τοὺς βρεῖ ὅλους μαζὶ ἀλλὰ καὶ γιὰ ἕναν ἀκόμη λόγο ποὺ οἰκονόμησε ὁ Κύριος: Πᾶσα ἀνθρωπίνη φύσις πρὶν τὴν Ἀνάσταση τοῦ Σωτῆρος βρισκόταν στὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας καὶ στὴ σκιὰ τοῦ θανάτου. Γι΄ αὐτὸ καὶ ὁ προφητάναξ Δαυίδ, προφητεύοντας τὸ φωτισμὸ τῆς ἀνθρωπίνης σαρκός, λέγει: "Ἐξανέτειλεν ἐν σκότει φῶς τοῖς ἔθνεσιν"[2]. Καὶ οἱ Προφῆτες: "Καὶ τότε ἀνατελεῖ ἐν τῷ σκότει τὸ φῶς Σου".[3]

Εἰσῆλθε λοιπὸν στὴν οἰκία ὅπου βρίσκονταν οἱ μαθητὲς ἐνῶ ἦταν νύχτα, γιὰ νὰ πληρωθοῦν ἀκόμη μιὰ φορὰ οἱ Προφητεῖες. Γιὰ νὰ δείξει ὅτι φάνηκε σ΄ αὐτοὺς ποὺ βρίσκονταν στὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας καὶ φώτισε ἐκείνους ποὺ κοιμοῦνταν στὴ νύκτα καὶ στὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας. Εἰσῆλθε μέσα ἀπὸ κλειστὲς θύρες καὶ ἐμφανίσθηκε μπροστὰ στοὺς φοβισμένους μαθητὲς γιὰ νὰ δοῦν τὸ θαῦμα καὶ νὰ πιστέψουν καὶ οἱ ἴδιοι στὴν Ἀνάστασή Του. Τοὺς διδάσκει ἔτσι ὅτι ἔρχεται πρὸς ἀνθρώπους ποὺ περιμένουν καὶ κρατοῦν κλεισμένες τὶς θύρες τοῦ οἴκου τῆς ψυχῆς τους, δηλαδὴ τὶς αἰσθήσεις τοῦ σώματος, ὥστε νὰ μὴν εἰσέλθει ἡ ἁμαρτία.

Πῶς διαπέρασε τὶς θύρες ὁ Κύριος ἔχοντας ἀνθρώπινο σῶμα; Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο ποὺ ὅταν Ἐκεῖνος γεννήθηκε ὡς τέλειος ἄνθρωπος, ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἔμεινε ἀειπάρθενος. Ὅπως ὅταν περπατῶντας διέβη τὴ θάλασσα χωρὶς νὰ καταποντιστεῖ στὸ βάθος της. Μὲ τὸν τρόπο ποὺ ἔπραξε ὅλα τὰ θαυμαστά, δηλαδὴ μὲ τὴν παντοδυναμία τῆς θεότητός Του εἰσῆλθε καὶ στάθηκε στὸ μέσον γιὰ νὰ δοῦν ὅλοι τὰ ἐμφανῆ σημάδια ἀπὸ τὶς πληγὲς στὸ σῶμα Του καὶ γιὰ νὰ φανερώσει ὅτι τοὺς ἀγαπᾷ, προνοεῖ γι΄αὐτοὺς καὶ θέλει τὴ σωτηρία ὅλων. Τοὺς χαιρέτησε μὲ τὸ ''Εἰρήνη ὑμῖν".Ἔφερε τὴν Εἰρήνη ἀνάμεσα στὸν Θεὸ καὶ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἔνωσε τὰ διεστῶτα. Ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος τονίζει ὅτι "Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ὑμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσότειχον τοῦ φραγμοῦ λύσας".[4] Αὐτὴ τὴν Εἰρήνη ὑμνοῦν οἱ ἄγγελοι κατὰ τὴν Γέννηση τοῦ Χριστοῦ "...καὶ ἐπὶ γῆς Εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία ".[5] Τὴν Εἰρήνη ἄφηνε στοὺς μαθητὲς πρὶν τὴ Σταύρωση καὶ αὐτὴν ἔφερε μετὰ τὴν Ἀνάσταση. Ὅταν οἱ μαθητὲς ἀναγνώρισαν τὸν Κύριο γέμισε χαρὰ ἡ καρδιά τους, ὅπως τοὺς τὸ εἶχε προείπει Ἐκεῖνος: "Πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαράν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ΄ ὑμῶν ".[6]

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης σημειώνει ὅτι ὀκτὼ ἡμέρες ὕστερα ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνισή Του καθὼς ἦταν στὸ σπίτι οἱ μαθητὲς καὶ μαζί τους ὁ Θωμᾶς, ἦλθε ξανὰ ὁ Χριστὸς μέσα ἀπὸ τὶς κλειστὲς θύρες καὶ τοὺς ἀπηύθυνε πάλι τὸν χαιρετισμό: Εἰρήνη ὑμῖν! Ἀπευθύνθηκε στὴ συνέχεια στὸ Θωμᾶ καὶ τοῦ εἶπε νὰ ἀκουμπήσει τὶς πληγές Του στὰ χέρια καὶ στὴν πλευρὰ γιὰ νὰ βεβαιωθεῖ ὅτι ὄντως ἦταν Ἐκεῖνος.

Αὐτὴ εἶναι, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἡ Χαρὰ τοῦ χριστιανοῦ. Ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ

ἀνάμεσα στούς μαθητές Του τοὺς πλημμυρίζει μὲ ἀληθινὴ Χαρὰ ποὺ ἀποβάλλει τὸ φόβο καὶ τὴ λύπη γιὰ τὴν ἀπώλεια τοῦ ἀγαπημένου διδασκάλου. Δὲν εἶναι ἁπλῶς συναίσθημα χαρᾶς ποὺ καταλαμβάνει τοὺς μαθητές τοῦ Κυρίου ἀλλὰ οὐσιαστικὴ ἀλλαγὴ στάσεως ζωῆς καὶ ὀπτικῆς γωνίας θεωρήσεως τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος. Εἶναι ἡ δική Του Χαρὰ · τὴν εἶχε ὑποσχεθεῖ ὁ Κύριος πρὶν ἀπὸ τὸ πάθος Του[7].

Ἔτσι, ὁ ἀναστὰς Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς γίνεται πηγὴ τῆς ἀληθινῆς Χαρᾶς, γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ἀναστάσιμη Χαρὰ εἶναι ἕνας ἀνεκτίμητος πνευματικὸς θησαυρός μας ποὺ ἀπομακρύνει γιὰ πάντα τὸ φόβο καὶ τὴν ἀπελπισία. Ἡ ἀναστάσιμη Χαρὰ καλλιεργεῖ τὴν ἐλπίδα τῆς Ζωῆς μετὰ ἀπὸ τὴν ἀποδοχὴ τῆς Ἀληθείας, ποὺ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας. Αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴ Χαρὰ κατὰ τὴν σχέση μας μὲ τὸν Κύριο, τίποτα καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἐπισκιάσει, οὔτε πόλεμος, οὔτε φτώχεια, οὔτε ἀσθένειες, οὔτε δυσκολίες, οὔτε ὁ θάνατος. Γράφει μάλιστα ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὅτι ὁ Δεσπότης μας Χριστὸς ἐξαφάνισε καὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπον τοῦ θανάτου καὶ μετέβαλε τὴν ὀνομασία τοῦ τέλους τῆς ἐπιγείου ζωῆς σὲ κοίμηση δηλαδὴ σὲ εἰρηνικὴ ἀναμονή.[8]

Παρατηροῦμε ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπανειλημμένα ἀναφέρεται στὴν Εἰρήνη ποὺ δίδει στοὺς μαθητές Του: “Εἶπεν ἐν ἑαυτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκε με ὁ Πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς”.[9] Δὲν πρόκειται γιὰ τὴν κοσμικὴ εἰρήνη ποὺ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἄνευ ἐμποδίων ἀπολαύσεως τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν. Εἶναι ἡ Εἰρήνη τῶν Ἀποστόλων ποὺ πέρασαν κακουχίες γιὰ νὰ διαδώσουν τὸ Μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀμέτρητα εἶναι τὰ παραδείγματα τῶν Ἁγίων Μαρτύρων ποὺ διώκονταν καὶ δέχονταν τὸ Μαρτύριο μὲ εἰρηνικὴ γαλήνη Χριστοῦ. Βασανίζονταν καὶ ὅμως διατελοῦσαν ἐν Χαρᾷ καὶ ἐν Εἰρήνῃ. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τοὺς ἐπεσκίαζε καὶ δὲν ἄφηνε νὰ ἀπωλέσουν τὸ ἀναστάσιμο δῶρο τῆς Εἰρήνης.

Πολλὲς φορὲς ὁ ἄνθρωπος ἔχει εἰρήνη μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἀλλὰ πόλεμο μέσα του, λόγῳ τῶν παθῶν του. Ἡ Εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ ὅμως εἶναι ἐκείνη ποὺ κυριεύει ὅλη τὴν ψυχοσωματικὴ ὀντότητά του καὶ τὸν ἑνώνει μὲ τὸν κάθε συνάνθρωπο, ἐχθρὸ καὶ φίλο. Εἰρηνεύων ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὁ ἔσω ἄνθρωπος, μὲ τὶς ἀποφάσεις καὶ τὶς πράξεις του, ἐπεκτείνει τὴ θεία Χάρη πρὸς τὸν πλησίον καὶ ἔπειτα πρὸς ὅλη τὴν κτίση.

Ὁ Χριστὸς συνεχίζει νὰ χορηγεῖ στοὺς Χριστιανοὺς μέσα ἀπὸ τὰ ἄχραντα Μυστήρια καὶ τὴν συνάθροιση τῆς Ἐκκλησίας τὴν Εἰρήνη ποὺ ἔδωσε στοὺς Μαθητές. Στὸ Ναό, κάθε Κυριακὴ καὶ σὲ κάθε Θεία Λειτουργία, κατὰ τὴν τέλεση τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ὅλοι οἱ πιστοὶ συνηγμένοι, ὡς ἄλλοι Ἀπόστολοι, προσευχόμαστε περιμένοντας τὸν Κύριο. Ἔχομε τὴ δυνατότητα νὰ γευθοῦμε καὶ νὰ ψηλαφήσουμε τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του καὶ νὰ ἀναφωνήσουμε ὡς

ἄλλος ἀπόστολος Θωμᾶς : “Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου”. Ἴλιγγος θείας Χαρᾶς κυριεύει νοῦ καὶ ψυχὴ καθὼς ὑποδεχόμαστε τὸν Βασιλέα τῶν ὅλων ποὺ «δορυφορεῖται», περιβάλλεται ἀπὸ τὶς Ἀγγελικὲς Δυνάμεις. Ψάλλομε μὲ τὰ Σεραφεὶμ στὴν Παναγία καὶ Ζωοποιὸ Τριάδα τὸν Τρισάγιο ὕμνο καὶ τὸ φθαρτὸ σῶμά μας γίνεται χερουβικὸς θρόνος γιὰ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου. Ἀλλάζουμε, ἀλλοιωνόμαστε καθὼς λαμβάνομε ἄφεση ἁμαρτιῶν καὶ ἐλπίδα γιὰ τὴν αἰώνια ἀληθινὴ Ζωή.

Δὲν μποροῦμε λοιπὸν νὰ γευθοῦμε τὴν ἐν Χριστῷ Χαρὰ μακριὰ ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν συμμετοχὴ στὰ Μυστήριά της. Ἡ Χαρά καὶ ἡ Εἰρήνη ποὺ ἄφησε ὁ Χριστὸς στὸν κόσμο μὲ τὴν Ἀνάστασή Του δὲν εἶναι κάτι προσωρινό, ὅπως οἱ κοσμικὲς συνθῆκες τῆς ζωῆς μας: ἀσθένειες, θάνατος, πόνος κτλ. Εἶναι αἰώνια ἀγαθὰ καὶ δὲν ἀποκτῶνται μὲ τὴν ἀπομόνωση καὶ τὴν ἀποκοπὴ ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸ σῶμα. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ παρατηροῦμε ὅτι ὄχι μόνο στὰ μοναστήρια ὅπου οἱ μοναχοὶ ἀκολουθοῦν τὸν κοινοβιακὸ τρόπο ζωῆς καὶ κέντρο τῶν δραστηριοτήτων τους ἔχουν τὴν θεία λατρεία, ἀλλὰ καὶ στὸν ἡσυχασμὸ οἱ ἀσκητὲς συμμετέχουν ὁπωσδήποτε στὴ μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν νοεῖται στὴν Ἐκκλησία ἀπομόνωση ποὺ ἀπομακρύνει τὸν πιστὸ ἀπὸ τὴ Θεία Εὐχαριστία διότι αὐτὴ εἶναι τὸ κέντρο τῆς ζωῆς ὅλων μας: ἡ βρῶσις καὶ ἡ πόσις τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ψυχοσωματικὴ ὑγεία μας καὶ ἡ σωτηρία μας, περνᾷ πάντα μέσα ἀπὸ τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν ἀδελφό μας.

Εἶναι πολὺ σημαντικὸ τὸ παράδειγμα ποὺ μᾶς δίδουν οἱ Ἀπόστολοι. Δὲν χωρίσθηκαν στὴ δύσκολη στιγμή. Δὲν σκόρπισαν ὁ καθένας μόνος του, ἀλλὰ περίμεναν μαζί, ἑνωμένοι στὴν προσευχή, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι κινδύνευε ἡ ζωή τους ἀπὸ τὸ μένος τῶν διωκτῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι τοὺς βρῆκε ὁ Χριστὸς ὅταν μπῆκε στὴν οἰκία ποὺ βρίσκονταν. Ἔτσι πρέπει νὰ βρίσκει κι ἐμᾶς ἑνωμένους στὴν προσευχή, στὸ δικό μας “ὑπερῶον” ὅπου νοερὰ συμμετέχουμε στὴν προσευχὴ μὲ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτὴ τὴ δύσκολη χρονικὴ περίοδο ποὺ καλούμαστε ἀπὸ τὶς ἀρχὲς νὰ παραμείνουμε στὸ σπίτι. Παρακαλοῦμε τὸν Κύριο νὰ συντομεύσει τὶς ἡμέρες τῆς δοκιμασίας καὶ μὲ τὴ χάρη Του νὰ μπορέσουμε καὶ πάλι νὰ ψηλαφήσουμε τὸ Σῶμα Του καὶ νὰ γευθοῦμε τὸ Αἷμά Του μὲ τὴ μετοχή μας στὸ Ποτήριο τῆς Ζωῆς καὶ τὴν ἀπαραίτητη φυσική μας παρουσία στὴν Ἐκκλησία. Μέχρι τότε ἂς προσπαθήσουμε νὰ διατηροῦμε στὸ νοῦ καὶ τὴν ψυχή μας τὴν τῶν “πάντων Χαρά”.

Κάθε πιστὸς μπορεῖ νὰ δοκιμάζεται, νὰ πονᾷ, νὰ θλίβεται. Ὡς μέρος τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος, ἔρχονται καὶ ἤττες καὶ πτώσεις. Δὲν χρειάζεται ὅμως ἀπογοήτευση. Ἐλπίδα χρειάζεται καὶ ταπείνωση προκειμένου νὰ λάβουμε τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ἡ ταπείνωση, εἶναι ἡ ἀρετὴ ποὺ προσελκύει τὴν θεϊκὴ βοήθεια καὶ ἡ

παρηγορία ποὺ ἀναζωογονεῖ τὶς δυνάμεις τῆς πονεμένης ψυχῆς καὶ τὴν ἀνακουφίζει.

Μετὰ τὴν Ἀνάσταση, μὲ τὴν παρουσία Του, ὁ Κύριος προσφέρει στοὺς μαθητές Του πνευματικὴ ἀνακούφιση καὶ μεταβάλλει τὸ πένθος τους γιὰ τὸ Σταυρὸ καὶ τὸ Θάνατο ποὺ προηγήθηκαν, σὲ Χαρά. Μὲ τὴν Ἀνάστασή Του δίδει καὶ σὲ ὅλους τοὺς πονεμένους καὶ κατατρεγμένους τοῦ κόσμου τούτου ἀνεξήγητη μὲ λόγια δύναμη ἀντοχῆς ποὺ στηρίζει ὅλη τὴν Ἐκκλησία Του. Ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος ἀναφωνεῖ «Μέγα, ἀδελφοί, ὅπλον εὐχὴ Ἐκκλησίας· μέγα τεῖχος, ἀδελφοί, πρὸς Θεὸν εὐχὴ συμφωνίας καὶ μάλιστα λαοῦ πιστοῦ αἰχμαλωσίας». Ὁ Πατέρας καὶ διδάσκαλος ἐξηγεῖ ὅτι δὲν ἰσχύει ἡ γνώμη ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἀκούει τοὺς ἁμαρτωλούς. Ἀντίθετα, περισσότερο δέχεται «τὴν δέησιν τῶν ταπεινῶν, καὶ μάλιστα τῶν διὰ τὸ ὄνομα Αὐτοῦ καταπονουμένων, μαστιζομένων, φυλακιζομένων, θλιβομένων, ὑπὸ ἐχθρῶν ὀνειδιζομένων, καὶ τὴν πίστιν Χριστοῦ μὴ ἀρνησαμένων». Πολλοὶ καὶ πολλὲς ἀπὸ αὐτοὺς σὲ κάθε δύσκολη γιὰ τὸ λαὸ τοῦ Χριστοῦ περίοδο, γίνονται ὁμολογητὲς Ἐκείνου καὶ γι΄ αὐτὸ «ταχέως εἰσακούονται» καὶ «μέγα ὅπλο εἶναι ἡ εὐχή τους»[10].

Χαίρετε ἀδελφοί, χαίρετε πάντοτε ἐν Κυρίῳ, ζῆτε μὲ ἀναστάσιμο Φῶς τὴ ζωὴ καὶ τὴν καθημερινότητά σας, γίνετε κι ἐσεῖς μαζὶ μὲ τοὺς Μαθητὲς καὶ Ἀποστόλους Του μέτοχοι τῆς Χαρᾶς, ποὺ χαρίζει ὁ μόνος ἀληθινὸς Τριαδικὸς Θεὸς σὲ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος.

[1] Ἰωάν. 20,19.

[2] Ψαλμ. 111, 4.

[3] Ἡσ. 58, 10. Ὁ προφήτης Ζαχαρίας προφητεύει ὅπως ἀναφέρεται καὶ στὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιο 1, 78-79: “Ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους. Ἐπιφάναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις”.

[4] Ἐφ. 2,14.

[5] Λκ. 2,14.

[6] Ἰω. 16,22.

[7] Ἰωάν. 15,11.

[8] Ἁγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα Λόγος, κεφ. α΄, PG 52 767: “καὶ αὐτὸ τοῦ θανάτου τὸ πρόσωπον ἠφάνισε. Τί δὲ λέγω τὸ πρόσωπον; Αὐτοῦ τὴν προσηγορίαν μετέβαλεν· οὐκ ἔτι γὰρ θάνατος λέγεται, ἀλλὰ κοίμησις καὶ ὕπνος“.

[9] Ἰω. 20, 21.

[10] Ἁγ.Ἐπιφανίου, ἐπισκόπου Κύπρου, Λόγος εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν, PG 43 472 C : “’Ἀκούσωμεν Χριστοῦ λέγοντος, ὅτι Ἐὰν δύο ἢ τρεῖς συμφωνήσουσιν εἰς εὐχήν, περὶ παντὸς αἰτήματος οὗ αἰτήσονται, γενήσεται αὐτοῖς. Μέγα, ἀδελφοί, ὅπλον εὐχὴ Ἐκκλησίας· μέγα τεῖχος, ἀδελφοί, πρὸς Θεὸν εὐχὴ συμφωνίας, καὶ μάλιστα λαοῦ πιστοῦ αἰχμαλωσίας. Μηδεὶς εἰπεῖν τολμήσει, ὅτι οὐκ εἰσακούει ὁ Θεὸς ἁμαρτωλῶν. Πλεῖον δέχεται τὴν δέησιν τῶν ταπεινῶν, καὶ μάλιστα τῶν διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καταπονουμένων, μαστιζομένων, φυλακιζομένων, θλιβομένων, ὑπὸ ἐχθρῶν ὀνειδιζομένων, καὶ τὴν πίστιν Χριστοῦ μὴ ἀρνησαμένων. Ἐξ ὧν ὑπάρχουσι πολλοὶ καὶ πολλαὶ ἐν τῷ παρόντι ἡμῶν λαῷ τοῦ Χριστοῦ ὁμολογηταὶ γενόμενοι, καὶ παρ’ αὐτοῦ ταχέως εἰσακουόμενοι. Μέγα ὅπλον, ἀγαπητοί, ἡ ἐκείνων εὐχή· αἰδεῖται γὰρ αὐτοὺς πάντας ὁ Χριστός, δι’ ὃν καὶ καθ’ ἡμέραν κινδυνεύουσι ’’.